

N:o 236.

Af herr **J. Widén**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af brännvin.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 79 med förslag till förordning angående försäljning af brännvin har, bland annat, föreslagits i § 4, att minsta tillåtna försäljningsbeloppet vid utminuterung skall vara en half liter i stället för, såsom nu är fallet, en liter.

Det synes starkt kunna sättas i fråga, huruvida en sådan nedsättning kan vara gagnelig ur nykterhetssynpunkt. Ändamålet därmed skulle enligt motiven vara, att, då innehafvare af utskänkningsrättighet icke vidare skulle få sälja till afhämtning, ett bibehållande af det nuvarande minimibeloppet skulle i många fall medföra en ökad förtäring af spritdrycker och äfven leda till salning. Att en sådan påföljd *kan* inträda, kan visserligen ej förnekas. Men såsom regel torde dock gälla, att ju mindre besvär, som fordras för att hopbringa de för inköp af brännvin nödiga medlen, dess mera köpes det af allmänheten; och det är därför snarare att antaga, att en nedsättning af minimibeloppet skall leda till ökad konsumtion. En del brännvinsbolag hafva redan, såsom Konungens befallningshafvande i Södermanlands län uti sitt i statsrådsprotokollet meddelade yttrande anført, vidtagit den åtgärden att förbjuda föreståndare eller innehafvare af utskänkningsställen att sälja brännvin till afhämtning. Det hade emellertid, åtminstone var erfarenheten sådan inom nämnda län, icke visat sig, att fastän minsta utminuteringsbeloppet samtidigt varit bestämdt till en liter,

ökadt superi eller andra menliga verkningar härigenom uppstått, utan hade ett motsatt förhållande ägt rum. Det är därför att befara, att den föreslagna nedsättningen, långt ifrån att i nykterhetsafseende blifva till gagn, skall i afsevärd mån omintetgöra de gagneliga verkningar, hvilka afses genom skiljandet af minuteri och utskänkning samt inskränkningen af de gästgifvare på landet tillkommande försäljningsrätt med flera åtgärder, som i nykterhetens och ordningens intresse nu föreslagits. Häremot torde de förmåner, som förmenats af nedsättningen kunna följa, särskildt till förhindrande af salning, icke hafva någon afsevärd betydelse. På grund af hvad sålunda anförts synes man med allt fog kunna påstå, att det varit ur nykterhetssynpunkt mest gagneligt, att den nu stadgade minimikvantiteten, en liter, i detta hänseende bibehållits.

Att stadgandet i § 15 mom. 1 har i förslaget gifvits en sådan lydelse, att därigenom möjlighet skulle beredas bolag att öfvertaga detaljhandeln med brännvin jämväl i annan kommun än den, där bolagets styrelse har sitt säte. Det kan väl sättas i fråga, om ej en dylik möjlighet kan leda till missbruk och om det ej vore bäst att i detta hänseende bibehålla nu gällande föreskrift. Något behof af ändring härutinnan har veterligen ej heller yppats och torde ej heller framdeles göra sig, mera än nu, gällande.

Att en grundligare förändring af brännvinsförsäljningsförordningen icke nu kan försiggå utan en begränsning af städernas andelar af dessa medel torde väl få antagas. Huru och i hvilken mån en sådan begränsning skall äga rum, därom hafva likväl rådt mycket delade meningar. Under förutsättning, att den nu i den kungl. propositionen antagna principen kommer att följas, synes mig emellertid med fog kunna framställas anmärkningar mot det sätt, hvarpå den i vissa detaljer tillämpats. Vid bestämmande af det maximum, hvartill städernas andelar af brännvinsförsäljningsmedlen för framtiden skulle begränsas, har Kungl. Maj:t tagit till norm det belopp, hvartill dessa andelar uppgått under försäljningsåret 1902—1903, dock med den jämkning att för städer, där medelinkomsten af dessa andelar under de fem sista åren uppgått till högre belopp än 1902—1903, men sistnämnda års inkomst understigit 5 kr. för invånare, detta maximum höjts till nyssnämnda medelinkomst, dock icke till högre belopp, än som motsvarar 5 kronor för hvarje invånare, som staden ägde den 31 december 1902.

Grundade anmärkningar kunna visserligen framställas mot själfva principen om en dylik fixering af städernas andelar af försäljningsmedlen. Men den torde måhända icke kunna undvikas. I sådant fall synes det emellertid icke vara billigt eller rättvist att taga ett år, låt vara det sista, för hvilket räkenskaperna äro kända, och säga, att detta skall utgöra nor-

men. Hvarför då ej lika gärna taga året 1903—1904, som ju numera är det sist tilländalupna, äfven om kontroll- och justeringsbyrån ännu icke fått in fullständiga uppgifter för detsamma. Hvilket år man än tager, blir likväl normen orättvis. För en del bolag har detta försäljningsår möjligen varit särdeles gynnsamt, för en del andra har motsatsen ägt rum, utan att i någotdera fallet vinsten kan anses vara den normala. Jämnare och rättvisare blefve utan tvifvel beräkningen af det till grund för maximum liggande inkomstbeloppet, om det toges efter medeltalen af inkomsten utaf brännvinsmedel under de fem sista åren, såsom Kungl. Maj:t för vissa städer, dock med viss begränsning, föreslagit. För hela riket synes detta visserligen komma att något höja det för städerna beräknade maximum, men denna höjning vore dock jämförelsevis obetydlig. Rättvisan i ett sådant beräkningssätt synes mig dock vara påtaglig.

På grund af hvad sålunda anförts tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att i det genom kungl. propositionen n:o 79 framlagda förslaget till förordning angående försäljning af brännvin med därvid fogade bilaga rörande städer och vissa köpingar tillkommande högsta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen vidtagna följande ändringar:

1:o) beträffande § 3, att minsta tillåtna försäljningsbeloppet vid utminuterung bestämmes till en liter;

2:o) beträffande § 15 mom. 1, att åt detta stadgande gifves sådan affattning, att bolag, som där afses, må utöfva rättighet till detaljhandel med brännvin allenast inom den stad eller socken, inom hvilken bolagets styrelse har sitt säte;

3:o) beträffande de i ofvan omförmälta bilaga bestämda städerna och vissa köpingar tillkommande högsta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen, att dessa andelar måtte bestämmas med ledning af den medelinkomst, som stad eller köping i sådant hänseende åtnjutit under de fem försäljningsåren 1898/99—1902/03, med afrundning till jämna tusental i enlighet med hvad Kungl. Maj:t å sid. 72 i det vid den nådiga propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet angifvit.

Och torde det särskilda utskottet n:o 2, till hvilket motionen anhålles remitterad, vidtaga den omredigering af ofvanberörda §§ i författ-

ningen och den omarbetning af ofta nämnda bilaga, som af ett bifall till motionen föranledas.

Stockholm den 22 mars 1905.

Johan Widén.

I förestående motion instämma:

Knut Almqvist.

A. Reuterskiöld.

Gust. Österberg.